

URTX

POLÍTIQUES D'HABITATGE DEL FRANQUISME
DE L'INSTITUTO NACIONAL DE LA VIVIENDA.
LA FORMACIÓ I LA CONSTRUCCIÓ DE LA BARRIADA
DE FÀTIMA A TÀRREGA (1940-1946)

Glòria Coma Torres

POLÍTIQUES D'HABITATGE DEL FRANQUISME DE L'INSTITUTO NACIONAL DE LA VIVIENDA. LA FORMACIÓ I LA CONSTRUCCIÓ DE LA BARRIADA DE FÀTIMA A TÀRREGA (1940-1946)

Abstract

El barrio de Fàtima, en Tàrrega, es un ejemplo de arquitectura social en Catalunya, fruto de la aplicación de las políticas de la vivienda durante la primera etapa del franquismo, que propiciaron el nacimiento de viviendas protegidas en muchas poblaciones del país. La construcción del barrio no estuvo libre de problemas para el Ayuntamiento y la población, debido a la situación de autarquía y a la escasez de medios materiales y técnicos con que se tuvo que trabajar. Sin embargo, la adquisición final de las viviendas en condiciones muy ventajosas supuso un gran alivio para las familias, que se enfrentaban a una situación de escasez de pisos para la compra o alquiler.

The neighbourhood of Fàtima in Tàrrega is an example of social architecture in Catalonia, the result of the application of the housing policies during the early stages of the Franco regime, which propitiated the appearance of subsidised housing in many towns around the country. The building of the neighbourhood was not free of problems for the Council and the population due to the state of autarchy and the shortage of material and technical means they had to work with. However, the final acquisition of the houses in very advantageous conditions was a great relief for the families, who were facing a shortage of homes for rent or purchase.

Paraules clau

Habitatge, barri, franquisme, Fàtima, Tàrrega.

El barri de Fàtima és una de les obres que l'Institut Nacional de la Vivienda va projectar a Tàrraga amb l'objectiu de fer front a la manca d'habitatge que aleshores afectava moltes poblacions de l'Estat, després de la desfeta de la Guerra Civil. D'aquesta manera, la Ley de la Vivienda del 19 d'abril de 1939, «tenía por misión el fomento y la dirección del proceso de edificación de viviendas»,¹ davant d'una situació d'autarquia econòmica, control social i escassetat de mitjans tècnics i humans, que van caracteritzar la situació del nostre país fins a l'any 1959, quan la dictadura inicià un canvi de rumb a partir de la posada a la pràctica d'un cert oberturisme i liberalització econòmica cap a l'exterior.

D'acord amb les directrius de l'esmentada llei, l'alcalde Jaume Trepal Andreu sol·licità, el maig de 1940, poder construir a Tàrraga un grup de cent habitatges de renda reduïda en uns terrenys adquirits per l'Ajuntament a la partida del Camí de Balaguer, al costat de la carretera de Madrid a França per la Jonquera, d'una extensió de 47.190,16 m² i valorats en 45.000 pessetes.

El barri podria allotjar un total de sis-cents cinquanta persones en un seguit d'edificacions que estarien qualificades i distribuïdes en funció de la renda econòmica dels beneficiaris, i que estarien classificades de la manera següent: les del tipus A, més econòmiques, en nombre de vint-i-sis, destinades a obrers agrícoles, industrials i pagesos; les del tipus C, també en nombre de vint-i-sis, que podrien ser adquirides per

empleats i funcionaris, i, finalment, el grup més nombrós (tipus B), amb cinquanta-vuit cases de les quals podien gaudir pagesos qualificats, artesans i obrers especialistes. Els habitatges es construirien per ser venuts als usuaris en un termini mínim de vint anys, i s'amortitzarien mitjançant el pagament d'unes quotes mensuals de 91,06, 120,53 i 132,80 pessetes, segons el tipus A, B o C, en els primers vint anys d'amortització; en els vint anys restants, les quotes serien de 86,17, 114,05 i 125,66 pessetes, respectivament. Totes les persones beneficiàries calia que fossin addictes al Glorioso Movimiento Nacional i veïnes de Tàrraga. De la mateixa manera, es prioritzaria les famílies amb un nombre major de fills, excombatents, excaptius i mutilats de guerra.

L'Ajuntament va obrir una inscripció de sol·licituds on es van registrar vuitanta-cinc persones (quadre 1), les quals complien les condicions estipulades. Aquell nou barri que es formaria va prendre el nom de Verge de l'Alba i suposava la materialització a Tàrraga dels plans d'accés a l'habitatge que van aplicar-se en molts indrets de Catalunya i d'Espanya, i que van donar lloc al sorgiment d'autèntiques poblacions, que en alguns casos es podien equiparar en l'àmbit arquitectònic a les antigues colònies industrials, atès que s'hi preveia també la construcció d'una església, zones de jardins i esbarjo i, fins i tot, una escola per atendre la població infantil. Això és el que es preveia al *Reglamento para la ejecución de la Ley de 19 de abril de 1939, sobre viviendas protegidas*:

¹ J. LÓPEZ DÍAZ, *Vivienda social en Madrid, 1939-1959*, Madrid, Ministerio de la Vivienda, 2007.

**Imatge de les obres
d'urbanització dels
carrers del barri,
any 1948.**

Fotografia Calafell
(AHCT).

La protección de la Ley alcanzará a los edificios destinados a Capillas, Escuelas, Casas del Partido y edificios sociales de Obras de Cooperación, que forman parte de los grupos de Casas protegidas o de barriadas de la misma clase y guarden con ellas, o con las zonas de influencia inmediata, la debida proporción en cuanto a su extensión e importancia.²

Tot i això, aquells barris eren més aviat la praxi de les anomenades *ciutats jardí* que tant èxit van tenir a Anglaterra a començament del segle passat. Així es desprèn d'un escrit que forma part de la nombrosa documentació que, sobre el barri de Fàtima, es conserva a l'Arxiu Històric Comarcal de Tàrraga:

Sería injusto ironizar a costa de los soñadores, muchas de las cosas que pudieron inicialmente ser conceptuadas de utópicas no son hoy tan habituales que no sabríamos prescindir de ellas sin hiriente menoscabo. Una de aquellas fantasías fue la de la ciudad-jardín, que secundaba la corriente que en todas partes alcanzaba fuerte auge a favor de proyectos urbanísticos caracterizados por una orientación de acentuada modernidad y

que, con sus postulados de «aire, luz, espacio y alegre contacto con la naturaleza», significaba una reacción contra las lóbregas de muchos habitáculos admirables a veces por su tipismo, pero perfectamente deficientes en cuanto a salubridad. En Tàrraga quedó la idea de ciudad-jardín flotando en el aire como un ideal huidizo e inasequible hasta que llegaron tiempos mejores, y a ellos hemos llegado, si miramos a través de este prisma.³

Fàtima, tanmateix, quedava lluny del nucli urbà de Tàrraga. L'avinguda de Catalunya no permetia fer una connexió directa amb el barri i, per aquest motiu, l'any 1948, es presentà un projecte d'urbanització per obrir un vial paral·lel a aquesta:

[...] ante el hecho de que Tàrraga no cuenta con una vía capaz ni adecuada para paseo tranquilo y tomas de sol fuera de ruidos del tráfico y peligros del mismo, ya que ni la Avenida Cataluña ni el Paseo del Carmen reúnen las debidas condiciones, se ha proyectado un gran paseo en forma de Rambla o Boulevard, y está situado paralelamente a la carretera general de Madrid a Francia.⁴

² *Reglamento para la ejecución de la Ley de 19 de abril de 1939, sobre viviendas protegidas*, Madrid, Instituto Nacional de la Vivienda, 1939.

³ AHCT, Habitatges de Promoció Municipal: Fàtima, Obres i Urbanisme 1940-1945.

⁴ «Plano de población y ensanche», *Nueva Tàrraga*, 1 maig 1948, p. 1.

El nou bulevard permetria evitar l'aïllament del barri, així com connectar-lo als serveis generals de la ciutat, com l'enllumenat i les clavegueres. El projecte preveia un arbrat al llarg de tota la via i voreres amples per permetre la circulació dels vianants. A la pràctica, però, aquest no arribà a fer-se mai i l'enllaç es produiria per la carretera nacional, des de l'anomenada plaça El-líptica.

La valoració de les obres, juntament amb els terrenys, va ser de 3.257.567,09 pessetes, pels quals l'Ajuntament es comprometia a aportar un 10 %, mentre que la resta seria finançada a través de l'Institut Nacional de la Vivienda, mitjançant la concessió de crèdits hipotecaris i subvencions. La manca d'allotjament familiar era, sens dubte, un dels principals problemes que va haver d'afrontar el Govern durant la primera etapa de la postguerra. Prova d'això eren els nombrosos anuncis publicats per tal de compartir allotjament amb parelles joves que havien contret matrimoni. La construcció del barri de la Verge de l'Alba suposava, doncs, un alleujament davant d'aquest problema.

La construcció del nou grup de cases comportà la mobilització d'una gran quantitat d'obrers, alguns dels quals, tal com permetia l'Estat, hi treballaven en forma de «prestació personal», és a dir, de manera obligatòria i amb un salari inferior a l'estipulat pel contractista per a la resta dels obrers. Així mateix, les prestacions no podien durar més de quatre mesos i es realitzaven sota amenaça de sanció, en cas de no complir-se. D'altra banda, la disposició dels materials per fer les obres fou un nou problema que es trobaren les autoritats municipals, davant d'una situació deficient de subministraments provocada per la situació d'autarquia econòmica. L'abast de les obres obligà el constructor a sol·licitar la instal·lació d'un mitjà de transport adequat per a aquests materials, a través de vagonetes damunt vies de ferro que circulaven per l'avinguda de Catalunya, des dels punts d'origen de subministrament d'aquests materials:

Las vías se apoyan sobre traviesas metálicas y el resalte de las vías y traviesas sobre la calzada se desvanecerán por ambos lados con tableros macizos de madera en 1,50 m, y en todo lo ancho de la calzada rellinando asimismo el espacio entre vías por el mismo procedimiento.

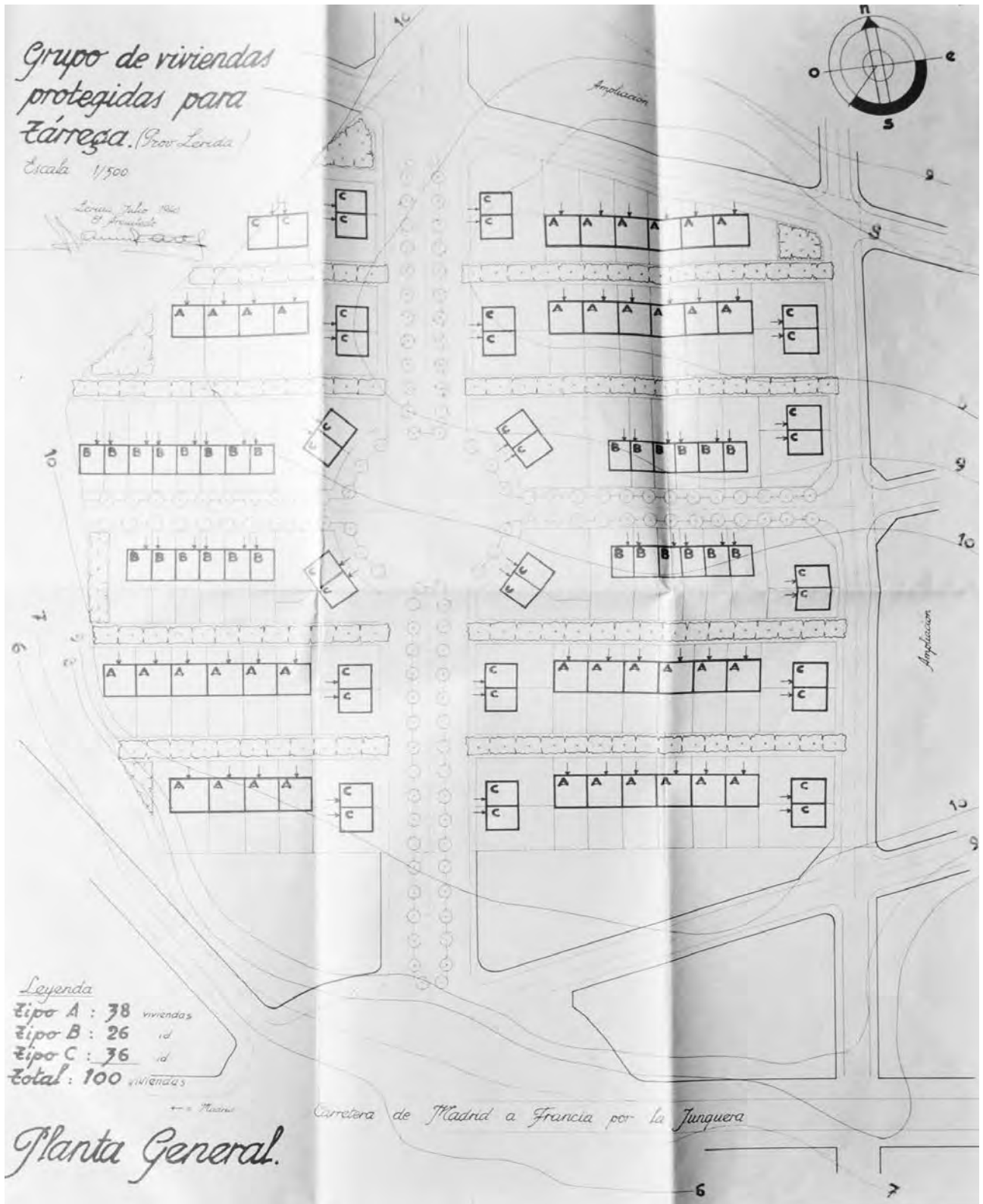
Antes de salir cualquier vagoneta a la calzada se cerciorarán sus conductores de que no hay ningún automóvil a distancia menor de doscientos (200) metros en dirección a la vía, pues, caso de producirse algún accidente por no haber tomado antes precauciones, será responsable el peticionario y se le anulará inmediatamente la presente autorización.⁵

D'altra banda, el contractista, Antonio Aleix Moliné, va realitzar un estudi minuciós i precís sobre el cost dels jornals i d'aquests materials (quadre 2), que fou revisat al cap de tres anys, atesa la fluctuació constant dels preus al mercat, cosa que obligà l'Ajuntament a replantejar el projecte. D'aquesta manera, l'any 1944, davant de les dificultats que suposà per a l'Ajuntament l'endarriment de l'arribada dels crèdits de l'Estat i l'augment del cost previst de les obres, plantejant l'augment de preus de materials i jornals pel contractista, es va proposar la paralització de les obres. Malgrat tot, ningú volia que això succeís i, per aquest motiu, l'alcalde Ramon Burgués Parareda es va tornar a posar en contacte amb l'Institut Nacional de la Vivienda per sol·licitar-li que es fes càrrec dels drets de continuació de la construcció dels habitatges i de domini dels terrenys. En compensació, l'Ajuntament es comprometia a fer efectius els honoraris de l'arquitecte i les despeses d'urbanització, que aleshores pujaven un total de 68.210,19 pessetes. L'Institut Nacional de la Vivienda, per la seva part, eximia l'Ajuntament de pagar el 10 % acordat i de tornar els avançaments i crèdits concedits (que no havia rebut).

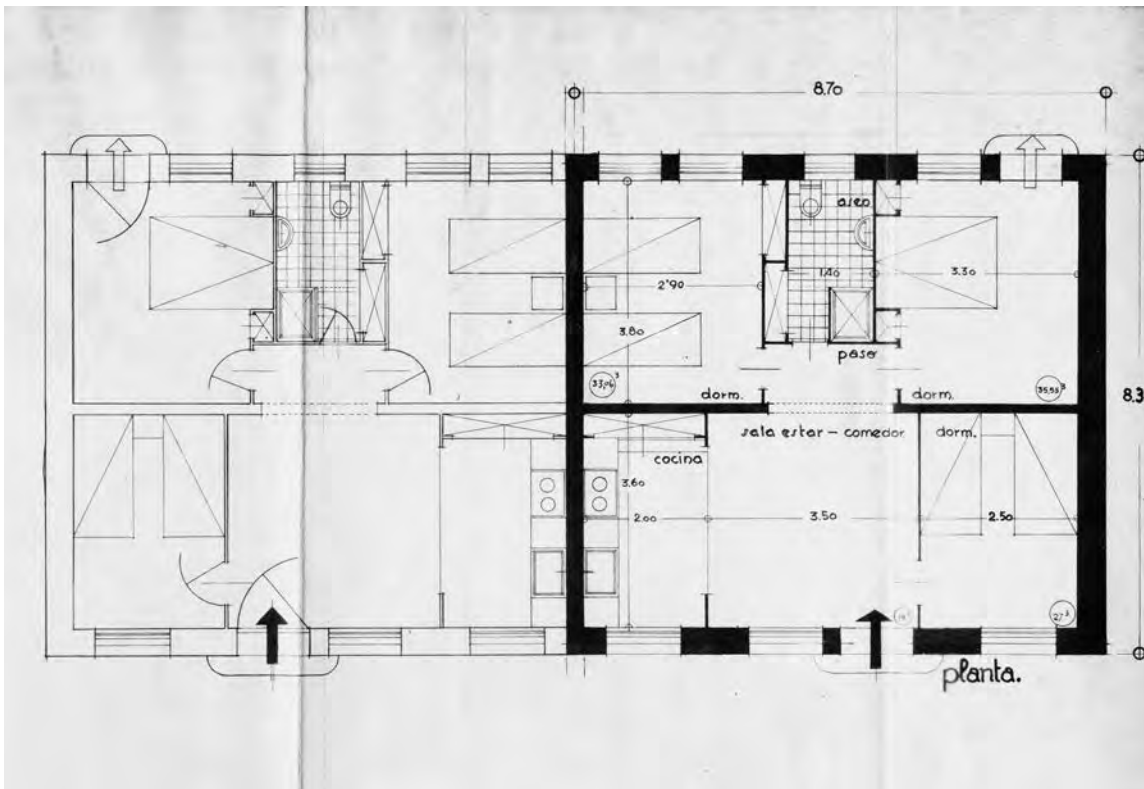
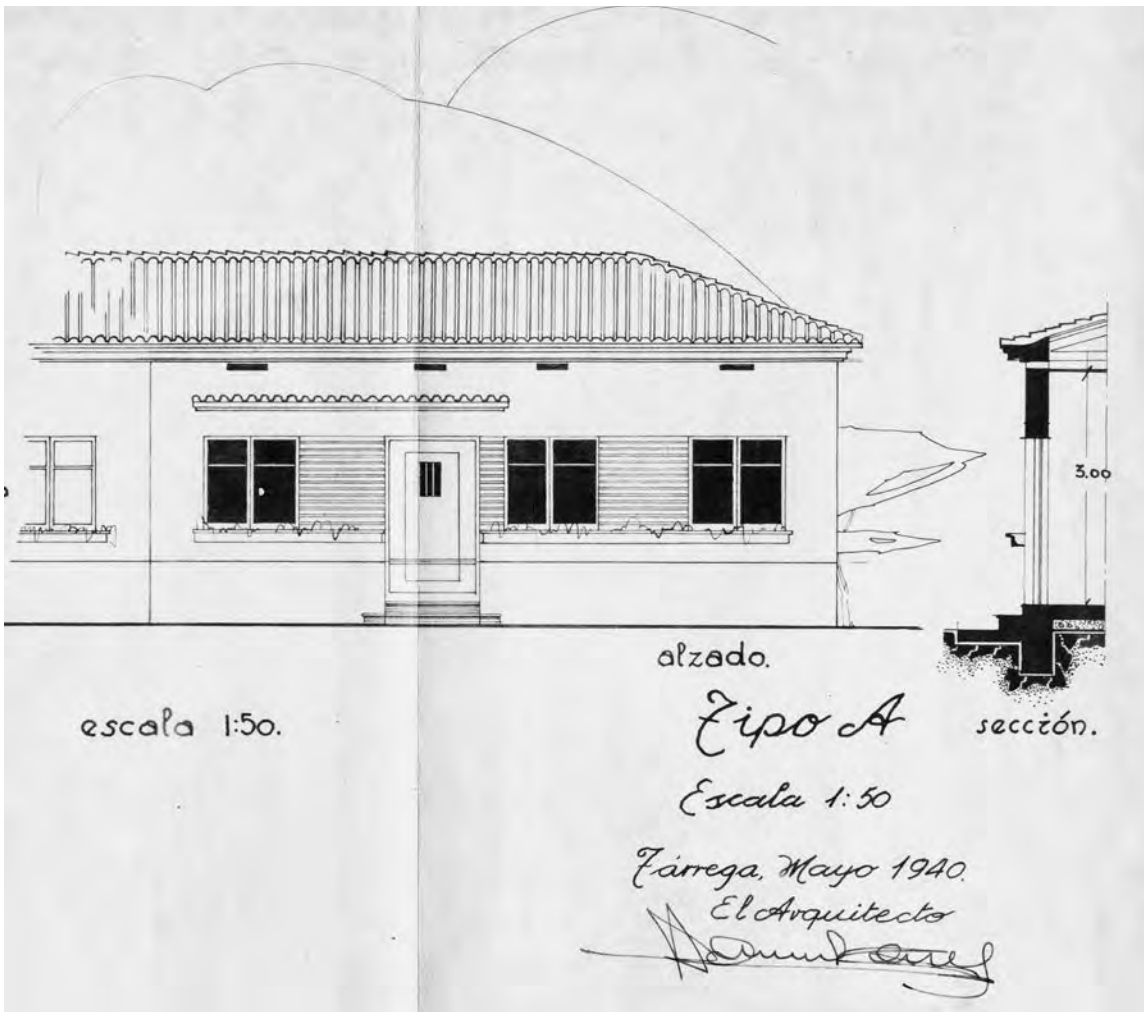
Els rumors d'un possible augment del cost dels habitatges i d'una hipotètica paralització de les obres en cas que això succeís suposà el desinterès de moltes persones que n'havien sol·licitat un. Diverses reunions se succeïren a l'Ajuntament i al local de l'Alianza per part de les autoritats municipals i els beneficiaris de les cases, i fins i tot s'arribà a plantejar de construir només la meitat de les acordades i revendre les parcel·les sobrants per fer front al canvi de les condicions pactades inicialment. Tot i això, la revisió de preus no fou acceptada i les obres continuaren al cap d'un temps sota la direcció de l'Institut Nacional de la Vivienda.

D'acord amb els plànols i la documentació que es conserva a l'Arxiu Històric Comarcal, les cases del barri de la Verge de l'Alba

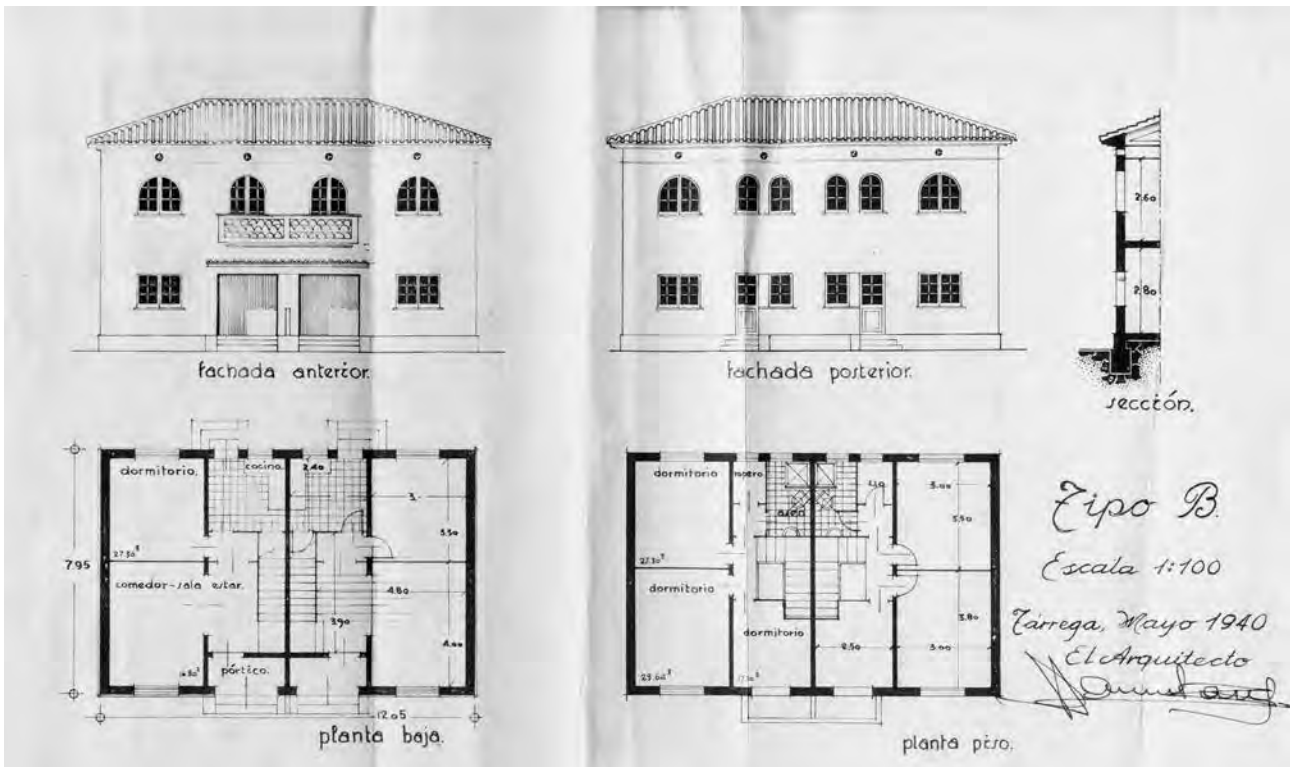
⁵ AHCT, Habitatges de Promoció Municipal: Fàtima, Obres i Urbanisme 1940-1945.

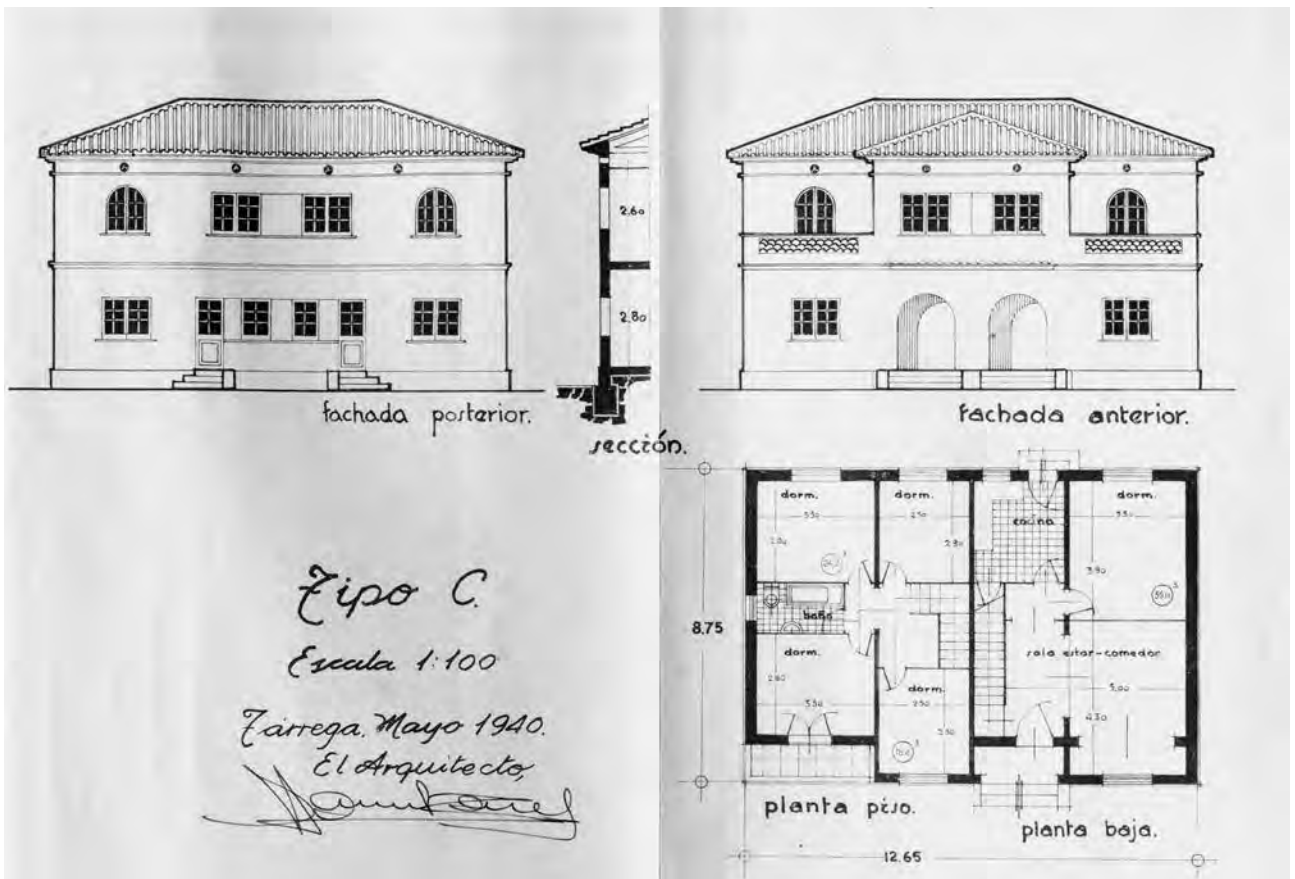
Plànol del projecte d'urbanització del barri de Fàtima, any 1940, realitzat per l'arquitecte Manuel Cases Lamolla (AHCT).

Plànol de planta i alçat de la casa de tipus A (AHCT).

Plànol de planta i alçat de la casa de tipus B (AHCT).

Plànol de planta i alçat de la casa de tipus C (AHCT).

responien als cànons estètics i arquitectònics de les construccions característiques d'aquesta primera etapa del franquisme, que van arribar a crear un estil propi que encara avui es pot reconèixer arreu de Catalunya i d'Espanya. La majoria tenien una porta d'accés principal amb porxo i zona

per a enjardinament al voltant o a l'entrada de davant, segons la categoria de l'habitatge, que en el cas de Tàrraga era de 107, 95 o 72 m². Estaven distribuïdes per carrers paral·lels que conflüen en una plaça principal, on es construïen les cases més grans (vegeu els plànols).

Quadre 1. **Inscripció dels aspirants a propietaris. Maig de 1940**

Nom del peticionari	Domicili	Edat	Estat	Núm. fills	Professió	Tipus casa	Condicions
Ramon Viciana		50	Casat		Ordenança	C	
Lluís Agell Agell	St. Pelegrí, 5	58	Casat		Llauner	C	Excombatent
Jaime Bonastre Sanou		48	Casat		Propietari		
Magín Viladot Güell	Sta. Maria,14	35	Casat	2	Comerç	A	
Jose Ma. Vidal Sastre		32	Casat		Fornier	A	
Victoriano Aguilafña		55	Casat		Peó		
Francisco Cortada	Pl. Constitució	49	Casat	1	Mecànic		
Francisco Sauret		45	Casat	2	Escrivent		
Pedro Domingo Bastús		39	Casat		Xofer	C	
Pedro Creus		36	Casat	3	Sastre		
Ramon Gomez Mill		32	Casat		Funcionari	C	
Pedro Gomez Mill		28	Casat	3	<i>Sus labores</i>	C	
José Serra Savabornarda		40	Casat		Comerç		
Agustin Seres Roca		45	Casat		Comerç		
Francisco Salat Rosselló		45	Casat	3	Comerç		
Ramon Novell Andreu	Agoders, 30	50	Casat	1	Escrivent		
Jaume Cluet Martí		49	Casat				
Antonio Segura Minguell		31	Casat	1		A	
Teresa Gabernet Ramon de Solé		39	Casat		Comerç		
Ramon Salvadó Giribet	Alsina Amils, 7	47	Casat		Llauner		
Cristóbal Pizuero Viladot	Agoders, 10	32	Solter		Obrer	A	
Jose Ma. Lloses Espinal	St. Josep, 44	32	Casat		Modista		
Francisco Seguí Vials		31	Casat	1	Mosso		
Gil Prats Bernades	Carme	45	Solter	4	Comerç		
José Farregut Cantons	Agoders, 2	57	Casat		Ordenança	C	
Ramon Pont	Carme, 19	59	Vidu		Llauner	C	Excombatent
Eudald Corbella Bergadà	St. Josep, 4	46	Casat	2	Comerç		
Ramon Solé Comes	Ponent, 2	39	Casat		Fornier	A	
Juan Bellart Limes	Av. Catalunya	50	Casat		Peó	A	
Florencio Galceran Trepap	Verge de l'Alba, 5	43	Casat	1	Mecànic		
Miguel Adrià Guansé	St. Josep, 55	34	Casat	2	Escrivent		
Pedro Solé Font	Carnicer	40	Casat		Xofer		
José Castellà Rubio	Torras i Bages	45	Casat	3	Sastre	C	
Fernando Quer Bernaus	Carnicer, 10-2	59	Casat		Funcionari		
Teresa Moise Sambola	Raval del Carme, 59	49	Vídua	3	<i>Sus labores</i>		
Luis Costafreda Nicolau	Carme, 24	36	Casada		Comerç	C	
José Esqué Sanfeliu	Cendra, 1	36	Solter		Comerç	C	

Nom del peticionari	Domicili	Edat	Estat	Núm. fills	Professió	Tipus casa	Condicions
José Alcubierre Peleato	Mestre Güell, 38	40	Casat	3	Comerç		
Nicolas Pijuan Ausias	Carnicer, 4, 1	37	Casat	1	Escrivent		
José Cortada Sandina	Urgell, 16	53	Casat			A	
Antonia Bonjoch Farreras	Carme, 29	50	Casada				
Juan Llastami Balcells	Primo de Rivera, 43	43	Casat				
Enriqueta Caus Amorós	Sta. Maria, 18	47	Soltera				
Montserrat Cases Clotet	St. Joan, 15	43	Casada	1			
Josefa Solé Solsona	Urgell, 32	47	Soltera		Comerç		
José Maciá Vila	Urgell, 8	53	Casat		Llauner		
José Pere Roig	St. Joan, 18	34	Casat		Obrer		
Rosa Sarradell Bernades	Urgell, 25	36	Soltera		Modista		
José Pijuan Gavernet	Urgell, 24	30	Casat	1	Mosso		
Primitivo Molet Castillo	St. Pelegrí, 54	49	Casat	4	Comerç		
Delfín Clavé Mata	Comabruna	42	Casat	2	Agutzil	A	
Jaume Mingell Sagarra	Mestre Güell, 47	52	Casat		Escrivent	A	
Ramon Moncunill	1r Bloc 3	49	Casat	2	Sastre	C	
Ramon Andreu Rubinat	Mestre Güell, 44	36	Solter		Mecànic	C	
José Tarragona Calafell	Av. Catalunya	35	Casat	1	Ordinari		
José Minguell Almenara	Alonso Martínez	44	Casat	2	Mecànic		
Antonio Badias Felip	Verge de l'Alba, 19	53	Casat	2	Comptable		
José Ma. Martí Florensa	Governador Padules, 32	32	Casat	1	Mosso		
Gabriel Buedri Busquets	Av. Catalunya, 50	30	Casat	1	Rellotger		
José Bergada Pomés	St. Josep, 25	32	Casat	2	Barber		
Antonino Casanellas	Sta. Anna, 12	54	Casat	2	Fuster		
Concepción Prats Cornellana	Raval del Carme, 68	52	Vídua		Peó		
Juan Vidal Arderiu	Mestre Güell, 44	27	Solter		Peó		
Simon Rodrigo Franco	Carnicer, 10	54	Casat	6	Peó		
Francisco Mo Prats	Raval del Carme	88	Casat	2	Ebenista		
Marcelino Soterias Patau	Cendra	19	Casat	2			
Enrique Cot Costa	Cendra	34	Casat	3	Mosso magatzem		Excombatent
Ramona Segarra de Cunillera	Piques, 2		Vídua	2	Mecànic	B	
Antonio Estrada Vilapiño	Sitges, 16	25	Solter		Comerç	B	Excombatent
Mariano Gracia Barberá	Av. Catalunya, 50	33	Casat	2	Agricultor	A	
Antonio Burgés Parareda	Av. Catalunya	29	Casat		Agricultor		
Antonio Sala Pont	Comabruna, 17	28	Solter		Ordinari		
Ramon Pujol Sala	St. Josep, 13	50	Casat	2	Mecànic	B	
Vicente Alsina Serra	Sta. Maria, 4	32	Casat	2	Agricultor		
Antonio Solà Gual	Alsina i Amils, 8	18	Solter		Paleta		
Francisco Farran Pujol	Pl. del Carme, 17	40	Casat	1	Mecànic		
José Serra Niubó	St. Roc, 5	21	Solter		Mecànic		
Jose Ma. Hernandez Gaspar	St. Roc, 5	29	Casat				
Alfonso Pla Ortiz	Urgell, 12	36			Fondista	B	
José Solanes Comabella	Agoders, 27	46			Vaquer	C	
José Mora Gavernet							
Angela Torres Aribau	Claret, 14						

Font: AHCT, Habitatges de Promoció Municipal: Fàtima, Obres i Urbanisme 1940-1945.

Aquesta primera llista de sol·licituds, probablement, s'atansava més a una declaració d'intencions que no a una necessitat real d'obtenir una casa al barri de Fàtima, ja que, tan bon punt s'acabà l'obra, molts dels contractes signats d'adquisició definitiva de

l'habitatge, que es conserven a l'Arxiu Històric Comarcal, no coincideixen amb aquests primers sol·licitants. Les condicions de repartiment de les cases preveien la realització d'un sorteig, en el supòsit que diverses persones optessin per un mateix habitatge.

Quadre 2. **Certificacions de preus de jornals i materials. Preu de jornals (1943)**

		Jornal	Preu/hora
<i>Paleta</i>	Encarregat	24	3
	Oficial	20	2,5
	Peó	13,60	1,70
<i>Pedra artificial</i>	Oficial	20	2,5
	Peó	13,60	1,70
<i>Guixeria</i>	Oficial	22	2,75
	Peó	13,60	1,70
<i>Mosaic</i>	Oficial	22	2,75
	Peó	13,60	1,70
<i>Serralleria</i>	Oficial	22	2,75
	Peó	12,80	1,60
<i>Fusteria</i>	Oficial	18,40	2,30
	Peó	12,80	1,60
<i>Fumisteria</i>	Oficial	22,80	2,85
	Peó	16,80	2,10
<i>Pintura</i>	Oficial	20	2,50
	Peó	13,60	1,70
<i>Lampisteria</i>	Oficial	20	2,50
	Peó	12,80	1,60
<i>Electricitat</i>	Oficial	20	2,50
	Peó	12,80	1,60
<i>Calefacció</i>	Oficial	25	3,12
	Peó	15,60	1,95

Font: AHCT, Habitatges de Promoció Municipal: Fàtima, Obres i Urbanisme 1940-1945.

El barri de la Verge de l'Alba s'inaugurà oficialment el 13 de maig de 1946, durant la Festa Major, com un acte més del programa durant el qual es projectà una pel·lícula sobre la seva construcció, feta pel fotògraf local Jaume Calafell. Ara bé, tot i la inauguració, poques persones s'atreviren a instal·lar-se a les cases, ja que hi mancava el més essencial: l'aigua i la llum. De fet, l'ocupació definitiva dels habitatges es produí paulatinament a mesura que s'anaven rebent els equipaments. Així s'expressava un editorial de *Nueva Tárrega* del 15 de febrer de 1947:

Recibida con alborozo la simbólica entrega, acto importante de las Fiestas de Mayo en el pasado año, el simbolismo se eternizaba y la realidad no tomaba cuerpo... así pasaron los días y los meses. Cierta, pero, que no se interrumpieron las obras de urbanización, y las aceras, alcantarillado y otros detalles quedaron listos en octubre. Mas no en condiciones de habitabilidad. Faltaba el principal elemento: el agua, cuya conducción, por supuesto, es de incumbencia municipal. Mas el Ayuntamiento no podía afrontar lo cuantioso de esta instalación con sus medios naturales y lo incluye en el presupuesto extraordinario,

Imatges del barri el dia de l'arribada de la Mare de Déu de Fàtima, l'any 1949. A partir d'aquest moment, el barri va deixar de denominar-se Verge de l'Alba (Arxiu Parroquial, Tàrrrega).

cuya tramitación para obtener la aprobación de la superioridad ha sido más laboriosa de lo supuesto en un principio.

[...]

Con tales circunstancias y sin guarda que ejerciera la necesaria vigilancia, desde que terminaron las obras, el Grupo de Viviendas sufría las consecuencias que lleva aparejadas una casa sin habitar, con su estela de desperfectos y perjuicios. De ahí que se permitiera la ocupación de algunas viviendas, a pesar de que solo podían abastecerse de agua que suministraba una fuente que, con carácter provisional, instaló el Ayuntamiento.⁶

El barri s'aniria acabant de fer. L'any 1949, va rebre la Verge de Fàtima en una processó itinerant que, per diferents poblacions, va organitzar el Bisbat de Solsona. L'arribada de la imatge al barri dels habitatges protegits va propiciar el canvi de nom pel de barri de Fàtima i la decisió del bisbe Enrique y Tarancón de construir-hi un santuari, com així es va fer. Fàtima esdevindria, doncs, un exemple complet de la política d'habitatge durant el franquisme, el qual, per la seva singularitat, caldrà tenir en compte com un bé patrimonial a conservar.

⁶ «¿Por fin?», *Nueva Tárrega*, núm. 141, 15 febrer 1947.